

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue (Siun sote)

Päätös kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyä koskevassa asiassa

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) määräsi 20.3.2024 (Dnro V/25428/2023) Siun soten järjestämään kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyn alueellaan lainmukaiseksi 31.3.2025 mennessä. Valvira määräsi lisäksi Siun soten antamaan 16.4.2025 mennessä selvityksen siitä, miten se on järjestänyt kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyn lainmukaiseksi.

Siun sote toimitti selvityksen 16.4.2025.

Ratkaisu

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto määrää Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen järjestämään kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyn alueellaan lainmukaiseksi 30.4.2026 mennessä. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto velvoittaa hyvinvointialueen noudattamaan määräystä 2000000 (kahden miljoonan) euron sakon uhalla.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto määrää Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen antamaan 1.1.2026 toimintansa aloittavalle Lupa- ja valvontavirastolle 15.5.2026 mennessä selvityksen siitä, miten hyvinvointialue on järjestänyt kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyn lainmukaiseksi. Selvitykseen on liitettävä tietojärjestelmästä tulostetut luotettavat ja ajantasaiset seurantatiedot hoitoon pääsystä.

Perustelut

1 Asiassa saatu selvitys

Asian ratkaisu perustuu seuraavaan selvitykseen:

- Siun soten terveys- ja sairaanhoitopalvelujen toimialuejohtaja Susanna Wilénin selvitys 15.4.2025, jonka liitteenä seurantatiedot Siun soten kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsystä 31.3.2025
- toimialuejohtaja Wilénin selitys 13.8.2025

1.1 Siun soten kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyn tilanne 31.3.2025

Terveys- ja sairaanhoitopalvelujen toimialuejohtaja Susanna Wilénin mukaan hoitoon pääsyn saaminen lainmukaiseksi ei ole toteutunut täysin suunnitellusti. Lähetteet käsitellään lähes enimmäisajassa, ja hoidon tarpeen arvioinnin tilanne on parantunut. Hoitoon pääsyn tilanne on parantunut merkittävästi silmä- ja korvataudeissa, mutta haasteita on erityisesti kirurgiassa.

Leikkaussaliaika väheni koronapandemian aikana. Lisäksi Siun sotessa alkoi vuonna 2022 mittava remontti, ja leikkaussaliaika väheni entisestään. Remontin ensimmäinen vaihe valmistui syksyllä 2024, ja leikkaussaliaika on kasvanut. Remontti on valmis syksyllä 2026, jolloin leikkaussalikapasiteetti on todennäköisesti sama kuin vuonna 2019 ja jonoja voidaan hallita.

Siun sote käytti vuonna 2024 terveys- ja sairaanhoitopalveluiden lakisääteisyden turvaamiseksi 4,9 miljoonan euron ylimääräisen määrärahan, joka jaettiin perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon kesken. Siun sote on pyrkinyt saattamaan toimintojaan lakisääteiseksi teettämällä lisätyötä, ostamalla palveluita sairaalan ulkopuolelta sekä ostamalla lääkäripalveluita omaan sairaalaan. Se on kouluttanut 2 audiologia. Coronaria Silmäasemalle 1.1.2023 ulkoistetun silmätautien lähetekäsittely tehdään nykyään yhteistyössä Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa.

Yhteistyöalueella selvitetään silmätautien ja tekonivelkirurgian toimintaa, ja arvio mahdollisista kehittämiskohteista valmistuu viimeistään syksyllä 2025.

1.2 Siun soten selitys

Terveys- ja sairaanhoitopalvelujen toimialuejohtaja Susanna Wilénin mukaan Siun sote teki 21.5.2025 lisärahoitushakemuksen lakisääteisyden turvaamiseksi alueellaan. Asia on kesken.

Yhteistyöalueella arvioitiin silmätautien ja tekonivelkirurgian työnjakoa, ja selvitys valmistui 16.6.2025. Sen mukaan tuottavuuden maltillisella parantamisella yhteistyöalueen tekoniveltoiminnan yhteenlaskettu kapasiteetti riittää lähes kattamaan kysynnän. Esityksenä on, että silmätautien järjestämisvastuu siirretään Pohjois-Savon hyvinvointialueelle ja palveluja hankitaan hyvinvointialueiden yhdessä omistamalta yhtiömuotoiselta sidosyksiköltä.

Kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsee tulevaisuudessa lainmukaisesti mutta jo kertyneen hoitovelan purkaminen edellyttää lisärahoitusta. Siun sote on käynyt neuvotteluja muiden hyvinvointialueiden ja yksityissektorin kanssa, ja realistinen arvio on, että hoitojonot on purettu vuoden 2026 loppuun mennessä. Valtiovarainministeriö on viestinyt, että hyvinvointialueet voisivat saada aikaa alijäämien kattamiseen vuoden 2028 loppuun saakka, jos niiden toiminta ei ole alijäämäistä vuonna 2025. Tämä on Siun soten talouden hallinnan kannalta ensiarvoisen tärkeää, ja se alkaa purkaa hoitojonoja heti syksyllä 2025, jos se saa lisämäärärahan. Jos määrärahaa ei myönnetä, jonojen purku alkaa vuoden 2026 alussa.

2 Asian arviointi ja johtopäätökset

2.1 Sovellettavat säännökset

Terveystieteellisen 52 §:n 3 momentin mukaan hoidon tarpeen arvioinnin perusteella lääketieteellisesti, hammaslääketieteellisesti tai terveystieteellisesti tarpeelliseksi todettu hoito ja neuvonta on järjestettävä ja aloitettava hoidon

edellyttämä kiireellisyys huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa, kuitenkin kuukauden kuluessa siitä, kun hoidon tarve on todettu.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain (valvontalaki) 39 §:n 1 momentin mukaan, jos sosiaali- tai terveystalvelujen järjestämisessä, tuottamisessa tai toteuttamisessa havaitaan asiakas- tai potilasturvallisuutta vaarantavia puutteita tai muita epäkohtia taikka toiminta on muutoin tämän tai muun sosiaali- tai terveydenhuoltoa koskevan lain vastaista, valvontaviranomainen voi antaa määräyksen puutteiden korjaamisesta tai epäkohtien poistamisesta. Määräystä annettaessa on asetettava määräaika, jonka kuluessa tarpeelliset toimenpiteet on suoritettava. Pykälän 2 momentin mukaan valvontaviranomainen voi velvoittaa palvelunjärjestäjän tai palveluntuottajan noudattamaan edellä mainittua määräystä sakon uhalla.

Ulkasakkolain 6 §:n 1 momentin mukaan uhkasakko asetetaan määräämällä päävelvoite asianosaisen noudatettavaksi sakon uhalla. Kunkin päävelvoitteen tehosteeksi on asetettava eri uhkasakko. Pykälän 2 momentin mukaan uhkasakko asetetaan markkamäärältään kiinteänä tai siten, että sen suuruus määräytyy ajan kulumisen mukaan (*juokseva uhkasakko*). Pykälän 3 momentin mukaan asettamispäätöksestä on käytävä selvästi ilmi, mihin asianosainen on velvoitettu ja milloin, mihin mennessä tai mistä lähtien päävelvoitetta on noudatettava. Määräajan pituutta harkittaessa on otettava huomioon päävelvoitteen laatu ja laajuus, velvoitetun mahdollisuus noudattaa sitä sekä muut asiaan vaikuttavat seikat.

Ulkasakkolain 8 §:n mukaan uhkasakon suuruutta harkittaessa on otettava huomioon päävelvoitteen laatu ja laajuus, velvoitetun maksukyky ja muut asiaan vaikuttavat seikat.

2.2 Asian arviointi ja johtopäätökset

Siun sotien selvityksen liitteenä olevissa seurantatiedoissa on esitetty Siun sotessa kiireetöntä erikoissairaanhoidoa yli 6 kuukautta odottaneiden potilaiden lukumäärät 31.3.2025. Tiedot ilmenevät alla olevasta taulukosta 1. Lisäksi taulukossa on Valviran päätöksessä 20.3.2024 olleet Siun sotien seurantatiedot 31.8.2023 ja 31.1.2024. Suluissa on määrän suhteellinen osuus (prosenttia) kaikista hoitoa odottavista potilaista tai läheteistä.

Taulukko 1: hoitoa yli 6 kuukautta odottaneet potilaat

Erikoisala	Lukumäärä 31.8.2023 (%)	Lukumäärä 31.1.2024 (%)	Lukumäärä 31.3.2025 (%)
yhteensä (yli 6 kk)	1403 (28,5)	1320 (23,6)	1161 (23,1)
kirurgia	703 (37,3)	447 (23,1)	901 (33,7)
silmätaudit	556 (33,6)	714 (36,2)	186 (15,6)

8.10.2025

THL:n seurantatietojen 31.8.2025 mukaan Siun sotessa oli 2168 (39,8) hoitoa yli 6 kuukautta odottanutta.

Siun sotessa on ollut 31.3. ja 31.8.2025 suuri määrä potilaita, jotka ovat odottaneet kiireetöntä erikoissairaanhoidoa terveydenhuoltolaissa säädettyjen enimmäisaikojen yli, ja odottaneiden määrä on kasvanut selvästi Valviran maaliskuun 2024 päätöksestä. Odottaneita oli myös 31.8.2025 selvästi enemmän kuin 31.3. Siun sote on pyrkinyt korjaamaan tilannetta lisämäärärahalla, kehittämällä toimintaansa, tekemällä lisätyötä, käyttämällä ostopalveluita, kouluttamalla henkilökuntaa ja yhteistyöllä muiden hyvinvointialueiden ja yksityissektorin kanssa, mutta se ei ole parantunut lainmukaiseksi.

Valvira toteaa, että Siun soten kiireettömään erikoissairaanhoidoon pääsyn tilanne on edelleen selvästi lainvastainen. Valvira katsoo näin ollen perustelluiksi määrätä Siun soten järjestämään kiireettömään erikoissairaanhoidoon pääsyn alueellaan lainmukaiseksi 30.4.2026 mennessä ja velvoittaa sen noudattamaan määräystä 2000000 (kahden miljoonan) euron sakon uhalla. Valvira määrää lisäksi Siun soten toimittamaan Ratkaisu-kohdan mukaisesti selvityksen 1.1.2026 toimintansa aloittavalle Lupa- ja valvontavirastolle.

Uhkasakon suuruutta harkittaessa on otettu huomioon päävelvoitteen laatu ja laajuus ja Siun soten maksukyky arvioituna sen asukasluvun perusteella. Harkinnassa on otettu huomioon muut asiaan vaikuttavat seikat, kuten hoitoa Siun sotessa yli 6 kuukautta odottaneiden määrä ja se, että Siun soten kiireettömään hoitoon pääsyn lainvastainen tilanne on jatkunut jo kauan ja huonontunut selvästi aiemmasta.

Asian ratkaisussa sovelletut säännökset

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta (741/2023) 39 §:n 1–2 mom.
Terveydenhuoltolaki (1326/2010) 52 §:n 3 mom.
Uhkasakkolaki (113/1990) 6 § ja 8 §

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen liitteenä olevan valitusosoituksen mukaisesti.

Ratkaistu: 08.10.2025
Ratkaisija: Henriksson Markus
Virka-asema: Ylijohtaja
Esittelijät:
Jormanainen Reijo, Juristi

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu
asiankäsitteilyjärjestelmässä.
Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Päätös

5 (5)

Dnro V/14924/2025

8.10.2025

Liite	Valitusosoitus Itä-Suomen hallinto-oikeuteen
Jakelu	Siun soten terveys- ja sairaanhoitopalvelujen toimialuejohtaja Siun soten aluehallitus
Tiedoksi	Itä-Suomen aluehallintovirasto, Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuu- alue
Lisätietojen antaminen	Lisätietoja antaa tarvittaessa juristi Reijo Jormanainen, puh. 0295 209 320.